

sporné — účtované částky žalobci s výhradou retaxace vyplatil, dodatečně svou platební povinnost neuznal. Protože žalobce neprokázal, jak bylo již uvedeno, — že nabytí k sporným receptům práva vlastnického, nebylo by lze jeho nárok na vydání receptů vyvoditi ani z ustanovení § 877 obč. zák. o uvedení věci v předešlý stav při zrušení smlouvy, neboť, kdyby mělo býti uvedeno vše do předešlého stavu, připadly by recepty tomu, od koho původně vyšly, tedy žalovanému fondu, nikoli žalobci. Dovolatelův poukaz na spis Dr. Emila Steinbacha »Über Eigentum an Briefen nach österreichischem Rechte« (vydaný u Manze ve Vídni r. 1879) a jeho právní vývody o nabytí vlastnictví k dopisům nemají význam pro souzenou věc, ježto recepty, o něž tu jde, měly — jak doličeno — zcela jiný význam a účel, než pouhé soukromé dopisy, a nejde tu vůbec o poměr mezi pisatelem a odesílatelem dopisu na straně jedné a mezi adresátem a příjemcem jeho na straně druhé. Zřejmě nepřipadné jest dovolatelovo srovnávání receptu se směnkou, takže není ani třeba blíže se jím obírat. Pokud konečně dovolatel klade důraz na to, že prý potřebuje sporných receptů k případnému uplatňování svých odškodňovacích nároků proti osobám třetím, totiž proti těm, kdož si léčiva vybrali, nebo proti svému zaměstnanci, jenž léčiva vydal, po případě proti lékaři, který léky předepsal, jest k tomu uvést, že pouhý hospodářský nebo právní zájem žalobcův není ještě dostatečným základem pro žalobní nárok, aby byl žalovaný fond donucen, vydati žalobci žádané recepty. Lze-li sporné recepty považovati za listiny společné ve smyslu posledního odstavce § 304 c. s. ř. (zdali jimi skutečně jsou, nemůže ovšem nejvyšší soud v tomto sporu rozhodovati), a potřebuje-li jich žalobce k uplatňování nároků proti osobám třetím, pak mu poskytují předpisy §§ 308 a 309 c. ř. s. možnost, dovolávati se oněch receptů jako listinného důkazu i v případných sporech proti třetím osobám.

Čís. 12171.

Pojišťovací smlouva.

Nárok proti pojišťovně na výplatu pojistné sumy z pojištění proti nárokům na náhradu škody, jež by byly na pojištěného vzneseny z automobilového úrazu, nepodléhá promlčení podle § 1489 obč. zák. ani podle § 6 písm. b) zákona o provozu silostrojů, je-li uplatněn poškozeným, jemuž byl podle § 308 ex. ř. přikázán k vybrání.

Ustanovení všeobecných pojišťovacích podmínek, jímž byla splatnost odškodného ve prospěch pojistníka posunuta na dřívější den, než je stanoveno v § 40 odst. (1) poj. ř., není vzhledem k §§ 19, 22 a 42 poj. ř. neplatné.

Přijetím návrhu, v němž se praví: »Podepsaný navrhuje tímto pojištění proti nárokům na náhradu škody, které by na základě zákonných ustanovení na něho neb na osoby níže jmenované vzneseny byly z důvodu, že v době, kdy pojištění bylo v platnosti, provozováním jízdy níže označeného vozidla byly cizí osoby usmrceny, poraněny neb jinak poškozeny«, bylo uzavřeno pojištění i ve prospěch osob »níže jmenovaných«. Tomu nevádí, že v návrhu tyto osoby (řidiči) nejsou uvedeny

jmenovitě, aniž ustanovení dodatečných pojišťovacích podmínek, podle něhož se vylučují z pojištění nároky za škody způsobené jinými řidiči než v pojistce výslovně uvedenými, aniž další ustanovení těchto podmínek, že jen osoba včas ohlášená jest pojištěním kryta.

Osoby »níže jmenované«, v jejichž prospěch bylo pojištění ujednáno, mají přímý nárok proti pojišťovně z pojišťovací smlouvy.

(Rozh. ze dne 9. prosince 1932, Rv I 1251/31.)

Tomáš K., technický úředník firmy A., řídě dne 25. července 1926 auto firmy, srazil se s Františkem M-em, jenž byl při tom zraněn. Firma A. byla pojištěna proti povinnému ručení u žalované společnosti. Tomáš K. byl rozsudkem ze dne 19. září 1929 právoplatně uznán povinným nahraditi Františku M-ovi škodu 6.460 Kč. František M. dne 5. srpna 1929 zemřel. Usnesením ze dne 28. ledna 1930 byla povolena pozůstalosti po Františku M-ovi proti Tomáši K-ovi exekuce k vydobytí přisouzeného nároku zabavením a přikázáním nároku, jenž přísluší Tomáši K-ovi jako zřízenci firmy A. proti žalované pojišťovně z pojištění proti povinnému ručení. Žalobou, o níž tu jde, zadanou na soudě dne 10. března 1930, domáhala se pozůstalost po Františku M-ovi na pojišťovně zaplacení 6.460 Kč. Procesní soud první stolice žalobu zamítl. **D ů v o d y:** Žalovaná strana navrhuje zamítnutí žaloby, popírajíc, že Tomáš K. byl u žalované pojišťovny proti povinnému ručení pojištěn a že žalovaná pojišťovna uznala proti Františku M-ovi jeho náhradní nárok, a dovozujíc, že mezi stranami rozepře není právního poměru, jelikož nejde o pojištění na cizí účet, a konečně namítá promlčení náhradního nároku, ježto škodná událost nastala 25. července 1926 pokud se týče výši škody i škůdce znala žalobkyně již dne 1. února 1927, kdy podávala žalobu proti Tomáši K-ovi a zvěděla, že firma A., smluvník žalované strany, jest pojistníkem žalované pojišťovny. Podle návrhu ze dne 12. září 1924 a pojistky ze dne 14. září 1925 byla firma A., jak soud na základě těchto listin zjistil, pojištěna ve své vlastnosti jako majitelka celé řady automobilů u žalované pojišťovny proti následkům zákonného povinného ručení. Ani z pojistky ani z návrhu nelze usuzovati, že by tu byla smluvní vůle rozšířiti ve smyslu prvního odst. § 123 poj. řádu povinnost ručební z obchodního provozu též na osoby pokud se týče na ručební povinnost, která stihá osoby, zřízené od pojistníka ku vedení. Pro otázku, zda obsahuje pojistka pojištění na účet cizí, rozhodným jest podle povahy věci a dále též vzhledem k doslovu čl. 7 všeob. poj. podmínek obsah ujednání o pojištění v tom směru, že pojištění na cizí účet musí býti zvláště ujednáno. Takovéto zvláštní ujednání nelze shledávati ani v úvodu návrhu na pojištění, na kterýžto návrh se pojistka odvolává a podle kterého se navrhuje pojištění proti nárokům na náhradu škody, které by také na jiné osoby vzneseny byly z toho důvodu, že v době pojištění provozováním jízdy byly cizí osoby usmrceny, poraněny nebo poškozeny, — a nelze vyčísti takové ujednání ani z prvního odstavce § 3 dodatečných ustanovení k všeobecným podmínkám, podle kterého jest změnu v osobě ustanoveného řidiče oznámiti a podle kterého jen osoba, včas ohlášená, jest pojištěním kryta. Prohlášení tato a podmínky

mají zřejmě za účel opsati kruh rizika, které smlouvou pojišťovna převzítí míní v tom směru, že má mezi stranami býti jisto nejenom, na kolik vozů pojištění se vztahuje, nýbrž i, že se vztahuje jen na vozy, specificky určité a rovněž i jen na osoby určitých řidičů. Nejbližším důsledkem tohoto ohraničení jest obsahově, že ručení za jiná vozidla a za jiné řidiče pojišťovna nepřebírá, takže přejímá povinnost sprostí smluvníka, v souzeném případě firmu A. jen v případech nehod způsobených určitým vozidlem, řízeným určitým řidičem a nikoliv nehod, které by byly způsobeny za jízdy jiných vozů pojistníka nebo vozů, řízených jinými, než oněmi určitými řidiči. Naopak nelze však odvozovati z tohoto obsahu pojistky a návrhu, že by vedle pojistníka i jiným osobám mělo vzniknouti právo na sprostění závazků vznikajících z ručební povinnosti. Jde tedy v souzeném případě o pojištění na vlastní účet a nevznikl z pojistky právní poměr mezi žalovanou pojišťovnou a řidičem Tomášem K-em. Nemohlo proto exekučním zabavením a přikázáním přejíti na žalující stranu právo, které nepřislušelo Tomáši K-ovi. I námitka promlčení jest opodstatněná. Z okolnosti, že František M. byl účastníkem nehody, že, jak se z nepopřeného přednesu žalující zjišťuje, již v trestních spisech bylo uvedeno evidenční číslo auta, a že žalující v žalobě ze dne 1. února 1927 uvádí, že Tomáš K. jel osobním autem této značky, vyplývá, že poškozený měl možnost zjistiti i škůdce i majitele vozu a že tedy již před 10. březnem 1927 nic mu nepřekáželo, by své případné nároky neuplatňoval žalobou. Jest tedy žaloba zadaná dne 10. března 1930 promlčena, a to i podle § 1489 obč. zák. i podle § 6 b) zák. o automobilech. Odvolací soud napadený rozsudek potvrdil.

Nejvyšší soud uznal podle žaloby.

D ů v o d y:

Nelze souhlasiti s názorem nižších stolic, že zažalovaný nárok je promlčen. Neboť nejde o nárok na náhradu škody z provozu silostroje a nevztahuje se proto na žalobní nárok ustanovení § 1489 obč. zák. ani § 6 písmena b) zákona o provozu silostrojů. Jde o smluvní nárok z pojišťovací smlouvy přináležející Tomáši K-ovi proti žalované pojišťovně, jenž byl zabaven a žalující straně přikázán podle § 308 ex. ř. k vybrání. Vymáhá tedy žalující strana smluvní nárok K-ův. Tříletou promlčecí dobu je proto počítati podle § 19 odstavec (1) zákona o pojišťovací smlouvě (§ 200 čís. 4 III dílčí novely k obč. zákonu) od konce onoho roku kalendářního, v němž plnění mohlo býti požadováno, neboli, jak § 1478 obč. zák. praví, kdy právo to mohlo býti o sobě vykonáno. To nastává, když se pojistná jistina stala splatnou. Splatnost jistiny stanoví § 40 odstavec (1) zákona o pojišťovací smlouvě na dobu po uplynutí jednoho měsíce od oznámení pojistné příhody (§ 39), po případě po uplynutí 14 dnů po skončení nutných vyhledávání, nemohly-li býti do jednoho měsíce skončeny bez zavinění pojistitele. Obojí ustanovení §§ 19 a 40 nabyla podle § 167 zákona o pojišťovací smlouvě účinnosti a jsou podle §§ 22 a 42 téhož zákona donucujícími pravidly jen potud, že nesmějí býti smluvně změněna v neprospěch pojistníka. Článek 17.

všeobecných pojišťovacích podmínek uchýlil se od těchto ustanovení, avšak odsunul splatnost odškodného ve prospěch pojistníka, stanoviv, že pojišťovatel je povinen nahraditi škodu do osmi dnů, co nárok třetí osoby byl pojistníkem uspokojen, neb pravoplatným rozsudkem, uznáním neb smírem zjištěn. Nárok žalující strany, třetí osoby, dosud uspokojen nebyl a počíná proto tříletá promlčecí doba od konce kalendářního roku, v němž se stal pravoplatným rozsudek ze dne 19. září 1929, jímž Tomáš K. byl odsouzen k zaplacení 6.460 Kč s příslušenstvím a k náhradě útrat sporu 2.468 Kč 70 h, a končí 31. prosince 1932. Byla-li tedy žaloba podána 10. března 1930, není zažalovaný nárok promlčen.

Ve věci samé spatřuje dovolatelka nesprávné právní posouzení v tom, že se odvolací soud zbytečně zabýval otázkou, zda jde o pojištění na vlastní či na cizí účet (§§ 69, 123 zákona o pojišťovací smlouvě), a neřešil otázku, zda jde o smlouvu ve prospěch třetího podle § 881 obč. zákona. Než rozlišování jest bez významu, poněvadž pojištění je podle § 69 zákona o pojišťovací smlouvě uzavřeno na cizí účet vždy tehdy, je-li pojistník a pojištěný různou osobou a uzavřel-li pojistník vlastním jménem pojištění v zájmu třetího. Pojištění proti zákonnému ručení z obchodního podniku podle § 123 zákona o pojišťovací smlouvě je jen zvláštním druhem pojištění na cizí účet, jež samo sebou kryje i osoby v § 123 odstavec (1) zmíněné. O takové pojištění ovšem v souzeném případě nejde, poněvadž to ani návrh, ani pojistka výslovně nestanoví. Avšak je to pojištěním na cizí účet ve smyslu § 69 zákona o pojišťovací smlouvě. To plyne z úvodu návrhu ze dne 12. září 1924, kde se praví: »Podepsaný navrhuje tímto pojištění proti nárokům na náhradu škody, které by na základě zákonných ustanovení na něho neb na osoby níže jmenované vzneseny byly z důvodu, že v době, kdy pojištění bylo v platnosti, provozováním jízdy níže označeného vozidla byly cizí osoby usmrceny, poraněny neb jinak poškozeny«. Obsah návrhu toho nelze vyložit jinak (§ 914 obč. zák.), než tak, že tím bylo míněno pojištění ve prospěch osob »níže jmenovaných«. Tomuto výkladu neodporuje, že v bodě 4. návrhu nejsou řidiči uvedeni jmenovitě, poněvadž to nevyžaduje § 69 odstavec (1) zákona o pojišťovací smlouvě a žalovaná to v dovolací odpovědi sama připouští. Tomu však nepřekáží ani § 1 písmeno d) dodatečných pojišťovacích podmínek, neboť tam se vylučují z pojištění nároky za škody způsobené jinými řidiči než v pojistce výslovně uvedenými. Tím není opětně řečeno, že řidiči musí býti jménem uvedeni, nýbrž vyloučení jsou jen ti řidiči, kteří v bodě 6. návrhu byli slovem »ne« vyloučení, mezi něž Tomáš K. zřejmě nepatří. Ani ustanovení § 3 dodatečných podmínek se onomu výkladu nepřičí, neboť z jeho znění plyne zřejmě, že jde o řidiče, kteří byli jménem do návrhu nebo do pojistky pojati, a jen neohlášená změna jménem jmenovaných řidičů má v zápětí, že nově přibývší jménem neohlášená osoba není pojištěním kryta. Při nejmenším nejsou ona ustanovení tak jasná, by nezbuzovala pochybnosti o svém smyslu. Zejména ani článek 7 č. 1 pojišťovacích podmínek jenž praví »pojištění se vztahuje — i když bylo pojištěno ručení ze závodního podniku — na povinné ručení, příslušející jiným osobám než pojistníku jen tehdy, bylo-li to zvláště ujednáno. Pojištění je potud pojištěním na cizí účet«, nelze dobře srovnati se zmí-

něným úvodem pojišťovacího návrhu. Je tu proto nejasnost a téměř rozpor mezi oběma projevy a poněvadž úprava i návrhu, i pojišťovacích podmínek pochází od žalované pojišťovny, je smysl jich vyložiti podle § 915 obč. zák. v neprospěch pojišťovny. Nezáleží na tom, zda žalovaná pojišťovna uznala nárok Tomáše K-a tím, že mu poskytla zastoupení. Stačí, že lze z toho odvozovati, že žalovaná tak učinila spíše z pochybnosti o výkladu jednotlivých smluvních ustanovení, obsažených v návrhu o pojišťovacích podmínkách než, jak tvrdí, z pouhé ochoty k autodopravní společnosti, kteréžto tvrzení zůstalo jen nedoloženým tvrzením, ana na autodopravní společnost nevznesla žalující strana z důvodu náhrady škody nárok aniž na ni podala žalobu. Že Tomáš K. byl v době pojistné příhody řidičem, patřícím mezi řidiče v bodu 4. návrhu uvedené, kteří jsou pojištěním kryti, jest nesporno. Jeho přímý nárok proti pojišťovně z pojišťovací smlouvy je odůvodněn ustanovením § 881 druhý odstavec obč. zák., podle něhož jest řešiti otázku, zda nabývá třetí osoba přímého nároku proti slibujícímu, nejen podle ujednání, nýbrž i podle »povahy a účelu smlouvy« a v pochybnostech nabývá přímého nároku, je-li plnění k jeho prospěchu. Bylo-li navrženo a přijato »pojištění proti nárokům na náhradu škody, které by na základě zákonných ustanovení i na osoby níže jmenované vzneseny byly . . .«, je zřejmé, že povaha a účel smlouvy směřovaly k tomu, by pojistitel sprostil i ony osoby škody, pokud byly na ně ze zákonného povinného ručení vzneseny nároky odvozené ze smluvně označeného zdroje nebezpečí (§ 1 pojišťovacích podmínek, § 120 zákona o pojišťovací smlouvě).

Čís. 12172.

Při zásahu souseda do vlastnického práva majitele sousedního pozemku lze se podle druhého odstavce § 364 obč. zák. domáhati jen zákazu škodlivého počínání, nikoliv plnění.

(Rozh. ze dne 9. prosince 1932, Rv I 1485/31.)

Žalobce, tvrdě, že voda ze sousedova pozemku vniká na jeho pozemek, domáhal se na sousedovi zasypání brázdy a jejího přeložení na jiné místo. Procesní soud první stolice uznal podle žaloby, odvolací soud žalobu zamítl.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Jde o zásah souseda do vlastnického práva majitele sousedního pozemku podle druhého odstavce § 364 obč. zák. Toto zákonné ustanovení se zmiňuje jen o z á k a z u immissae. Podle souhlasného názoru právní vědy (Randa: Vlastnictví, 1922, str. 57; Dr. Krčmář: Právník, 1916, str. 729 a násl.; Krainz-Ehrenzweig: Sachenrecht, str. 122 (§ 187), Klang k § 364, str. 38) i podle materiálů k III. novele k obč. zák. (str. 163) lze se domáhati žalobou jen z á k a z u škodlivého počínání. Klang výslovně uvádí: »Eine positive Vorkehrung auf dem Nachbargrunde kann